

## Vzťah majetkovej pozície a finančnej nezávislosti regionálnych samospráv v Slovenskej republike<sup>1</sup>

### Relationship between Assets Positions and Financial Autonomy of the Self-Governing Regions in the Slovak Republic

Slávka Sedláková  
Zlata Val'ovská

**Abstract:** *The adequate equity position is necessary for ensuring the performance of original and transferred competences of the self-governing regions. Assets owned by the self-governing regions help to provide public goods and enable them to do own business. Business activities of the self-governing regions allow supporting the development of deficient activities in the region and increase the local competitive environment, which also contributes to its economic prosperity. The aim of the paper is to analyze the utilization rate of the assets of the self-governing regions in the Slovak Republic in obtaining additional sources of funding for the period of years 2008 – 2012. The results show a positive relationship between the value of fixed assets and income from the Slovak self-governing regions' property ownership and doing business in the period of years 2008 – 2012. Therefore, we can talk about a positive impact of assets ownership of the Slovak self-governing regions in relation to increasing their rate of self-financing and financial independence.*

**Key Words:** *Assets Property; Business Activities; Performance; Self-Governing Regions, Financial Autonomy; the Slovak Republic.*

**Abstrakt:** *Pre zabezpečenie výkonu originálnych i prenesených kompetencií samosprávnych krajov je potrebná ich adekvátna majetková pozícia. Majetok vo vlastníctve samosprávnych krajov slúži na zabezpečenie verej-*

<sup>1</sup> Príspevok je súčasťou riešenia projektu VEGA č. 1/1213/12 s názvom „Variantné prístupy merania konkurencieschopnosti regiónov“ a bol publikovaný v rámci príspevku s názvom „Property and Its Use within Business Activities of Regional Self-Government Authorities in Slovakia“. SEDLÁKOVÁ, S. a Z. VALOVSKÁ. Property and Its Use within Business Activities of Regional Self-Government Authorities in Slovakia. *Przedsiębiorstwo & Finanse*. 2014, vol. 4, no. 4, s. 31-42. ISSN 2084-1361.

ných statkov a umožňuje aj vlastnú podnikateľskú činnosť samospráv. Podnikateľská činnosť samosprávneho kraja umožňuje podporiť rozvoj nedostatkových aktivít v regióne a skvalitňuje miestne konkurenčné prostredie, čím prispieva aj k jeho ekonomickej prosperite. Cieľom príspevku je analyzovať mieru využitia majetku regionálnych samospráv Slovenskej republiky pri získavaní doplnkových zdrojov financovania v období rokov 2008 až 2012. Výsledky potvrdzujú pozitívny vzťah medzi hodnotou neobežného majetku a príjmami z vlastníctva majetku a podnikania samosprávnych krajov Slovenskej republiky v období rokov 2008 až 2012, a preto môžeme hovoriť o pozitívnom vplyve vlastníctva majetku samosprávnych krajov na zvyšovanie miery ich samofinancovania a finančnej nezávislosti.

**Kľúčové slová:** Hmotný majetok; podnikateľská činnosť; výkonnosť; samosprávne kraje; finančná nezávislosť, Slovenská republika.

## Úvod

Územná samospráva je elementárnym znakom demokratického a právneho štátu, a zároveň, ako uvádza Palúš et al., predstavuje dôležitý princíp moderného konštitucionalizmu.<sup>2</sup> Je jednou z foriem verejnej moci, pričom jej postavenie v spoločnosti upravujú samostatné právne normy. V širších súvislostiach je možné považovať právo na samosprávu za dôsledok demokratického usporiadania verejnej správy v podmienkach právneho štátu. Postavenie územných samospráv, či už ide o obce alebo samosprávne kraje (vyššie územné celky), sa po prvotnej revitalizácii po roku 1989 následne posilnilo procesom decentralizácie, v rámci ktorej sa na tieto úrovne presunuli mnohé právomoci a zodpovednosť za poskytovanie verejných statkov a služieb.<sup>3</sup> Pre miestnu i regionálnu úroveň samosprávy, t.j. pre obce i samosprávne kraje, bol prijatý tzv. zmiešaný model, čo znamená, že popri výkone samosprávnej činnosti jednotky územnej samosprávy súčasne plnia aj niektoré úlohy prenesenej štátnej správy.<sup>4</sup>

<sup>2</sup> PALÚŠ, I., M. JESENKO a A. KRUNKOVÁ. *Obec ako základ územnej samosprávy*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy, 2010, s. 14. ISBN 978-80-8129-003-9.

<sup>3</sup> *Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov*.

<sup>4</sup> RUČINSKÁ, S. a J. KNEŽOVÁ. Regionálna samospráva v Slovenskej republike pod vplyvom vonkajších a vnútorných zmien. *Regionální disparity* [online]. 2010, č. 7, s. 83-94 [cit.

Vyšší územný celok (ďalej len „VÚC“) je zhodný so samosprávnym krajom. Jeho územie a sídlo určuje zákon; zmena územia sa môže uskutočniť len zákonom. „Samosprávny kraj je právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami, zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov.“<sup>5</sup> Administratívne členenie štátu na kraje využívajú aj iné európske krajiny ako Česko, Taliansko a ďalšie.

Samosprávny kraj sa pri výkone samosprávy stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov v zmysle zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov.<sup>6</sup> Samosprávny kraj, ako základná samosprávna jednotka, je zodpovedný za rozvoj územia, za úroveň a kvalitu poskytovaných verejných statkov svojim občanom, ale zároveň sú naň kladené nároky aj v oblasti zvyšovania jeho konkurencieschopnosti. Musí rešpektovať a plniť celý rad obligatórnych kompetencií, ktoré mu vyplývajú zo zákona, no súčasne má vytvorený priestor na vlastné podnikateľské aktivity. Tie však nevychádzajú prioritne z nutnosti tvoriť zisk, skôr sú zamerané na ďalšie uspokojovanie potrieb a preferencií občanov. Rovnako majú koordinovať rozvoj a spoluprácu s obcami pri tvorbe programov sociálneho a ekonomického rozvoja obcí, majú vykonávať vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov samosprávneho kraja.<sup>7</sup>

Financovanie samosprávneho kraja a jeho reálne hospodárenie na základe viacročného rozpočtu má rešpektovať princípy, akými sú samostatnosť, zodpovednosť, spravodlivosť, transparentnosť a stabilita.<sup>8</sup> Ob-

---

2015-02-09]. ISSN 1802-9450. Dostupné na: [http://disparity.idealnihosting.cz/dokumenty2/RD\\_1007.pdf](http://disparity.idealnihosting.cz/dokumenty2/RD_1007.pdf)

<sup>5</sup> MACHAJOVÁ, J. et al. *Všeobecné správne právo*. 3. aktualiz. vyd. Bratislava; Žilina: Bratislavská vysoká škola práva; Poradca podnikateľa, 2009, s. 118. ISBN 978-80-89363-36-0.

<sup>6</sup> *Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov*.

<sup>7</sup> FABIANOVÁ, K. Fiškálna kapacita samosprávnych krajov na Slovensku. In: C. PILCH, ed. *Fin Star Net 2011* [CD-ROM]. 1. vyd. Bratislava: Fin Star, 2011, s. 1-8. ISBN 978-80-970244-4-4; OATES, W. E. Fiscal Decentralization and Economic Development. *National Tax Journal*. 1993, vol. 46, no. 2, s. 237-243. ISSN 0028-0283; a PEKOVÁ, J. *Hospodárení a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.

<sup>8</sup> TOTH, P. *Vybrané problémy municipálního managementu* [online]. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta, 2011. 112 s. [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: [http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/REG901\\_vybr.problemy-munic.managementu.pdf](http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/REG901_vybr.problemy-munic.managementu.pdf).

jem a štruktúra príjmov je daná nielen daňovou výnosnosťou (napríklad v prípade podielovej dane a dane z motorových vozidiel), ale je možné ich ovplyvniť aj vlastnými aktivitami, napríklad formou efektívneho využívania majetku vo vlastníctve samosprávneho kraja a podobne. Jednou z možností merania a hodnotenia výkonu verejných služieb poskytovaných miestnou samosprávou je benchmarking. V praxi jeho aplikácia, ako uvádza Hrabovská, nevyžaduje špecifické znalosti, technickú podporu a zdroje informácií.<sup>9</sup> Napriek tomu sa reálne uvedená metóda používa v praxi miestnych samospráv len veľmi obmedzene.

### Majetok a majetková pozícia samosprávnych krajov

Právo územných samosprávnych celkov na vlastný majetok a vlastné finančné hospodárenie je súčasťou ústavnej koncepcie územnej samosprávy.

Vlastnícky vzťah k majetku zakladá inštitucionálne predpoklady na reálne uplatňovanie základných funkčných znakov vlastníctva, a teda právo vlastníť a užívať majetok, ďalej možnosť dosahovať dôchodok z vlastníctva majetku a užívať ho, ako aj právo nedeliteľnosti a neprevoditeľnosti majetku na inú osobu, vynímajúc isté skutočnosti pri nakladaní s majetkom, napríklad časť majetku možno použiť ako vklad do spoločnosti, zveriť do správy či predať a iné.<sup>10</sup> Vymedzenie prenesenej pôsobnosti štátnej správy sprevádzal aj presun majetku zo štátu na samosprávu.

Podľa Sotolára treba rozlišovať medzi pojmami „vlastníctvo“ a „majetok“. *Vlastnícke právo* je základným druhom vecného práva a pôsobí absolútne – voči všetkým.<sup>11</sup> Znamená všeobecnú a neobmedzenú právnu moc nad vecou a podľa § 123 Občianskeho zákonníka vlastníč je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať plody a úžitky a nakladať s ním. *Majetok* predstavuje materiálny obsah pojmu vlastníctva a vzťahuje sa vždy na nejaký subjekt – vlastníka. Vzťah vlastníctva a majetku je vzťahom subjektu k predmetu, pričom existujú vo vzájomnej väzbe.

<sup>9</sup> HRABOVSKÁ, Z. Možnosti využitia benchmarkingu pri hodnotení výkonnosti v samospráve. *Aplikácie informačných technológií*. 2013, roč. 2, č. 3, s. 52. ISSN 1338-6468.

<sup>10</sup> ŠVANTNEROVÁ, L. a R. KOŽIAK. *Teoreticko-metodologické aspekty skúmania municipálneho majetku*. 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická fakulta, 2005, s. 59. ISBN 80-8083-108-4.

<sup>11</sup> SOTOLÁŘ, J. *Zákon o majetku obcí: Podrobný komentár s judikatúrou*. 1. vyd. Košice: SOTAC, 2010, s. 16. ISBN 978-80-89446-04-9.

Charakteristiku majetku podáva zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, konkrétne v § 2, ods. 4a), ktorý uvádza, že „... majetkom sú tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť.“<sup>12</sup>

Medzinárodné účtovné štandardy klasifikujú majetok ako ekonomický zdroj ovládaný istým subjektom, ktorý sa prejavil ako výsledok minulých udalostí a od ktorého sa očakáva, že subjektu budú v budúcnosti z neho plynúť ekonomické úžitky.<sup>13</sup>

V neposlednom rade, zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov vymedzuje tri základné druhy dlhodobého majetku: nehmotný, hmotný a finančný. Hmotným majetkom odpisovaným na účely tohto zákona sú:<sup>14</sup>

- a) samostatné huteľné veci, prípadne súbory huteľných vecí, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie, ktorých vstupná cena je vyššia ako 1 700 EUR a prevádzkovo-technické funkcie sú dlhšie ako jeden rok,
- b) budovy a iné stavby, okrem prevádzkových banských diel, drobných stavieb na lesnej pôde slúžiacich na zabezpečovanie lesnej výroby a poľovníctva a oplotení slúžiacich na zabezpečovanie lesnej výroby a poľovníctva,
- c) pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky,
- d) zvieratá,
- e) iný majetok – napríklad otváranky nových lomov, pieskovní, hlinísk, skládok odpadov, ak sa nezahrnujú do vstupnej ceny alebo zostatkovej ceny hmotného majetku, technické rekultivácie, technické zhodnotenie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky vyššie ako 1 700 EUR, atď.

Z odpisovania sú vylúčené napríklad pozemky, ochranné hrádze, umelecké diela, huteľné národné kultúrne pamiatky, povrchové a podzemné vody, lesy, jaskyne, meračské značky, signály a iné zariadenia vybraných geodetických bodov a tlačové podklady štátnych mapových diel, ale aj niektoré zložky nehmotného majetku, ako napríklad nehmotný majetok vložený ako vklad do obchodnej spoločnosti, know-how, obchodná značka, atď.

<sup>12</sup> Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

<sup>13</sup> International Accounting Standards Committee. London: IASC, 2000.

<sup>14</sup> Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Nehmotným majetkom na účely tohto zákona je dlhodobý nehmotný majetok, ktorého vstupná cena je vyššia ako 2 400 EUR a použiteľnosť alebo prevádzkovo-technické funkcie sú dlhšie ako jeden rok. Medzi zložky majetku zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov zaraďuje práva priemyselného vlastníctva, autorské práva alebo práva príbuzné autorskému právu vrátane počítačových programov a databáz, projekty, výrobné a technologické postupy, utajované informácie, lesné a hospodárske plány, technické a hospodársky využiteľné znalosti. Zákon o dani z príjmov ďalej vymedzuje aj také položky, ktoré za dlhodobý nehmotný majetok nemožno považovať, a to náklady na zaškolenie pracovníkov a na prácu s novým softvérom, školenia a semináre, marketingové a podobné štúdie, prieskum trhu, poradenstvo, odborné posudky, získanie noriem a certifikátov (napríklad ISO noriem), prípravu a zábeh výkonov, reklamu, uvedenie výrobkov na trh, reštrukturalizáciu a reorganizáciu účtovnej jednotky alebo jej časti, rozšírenie výroby, ako aj ostatné náklady podobného charakteru.<sup>15</sup>

K dlhodobému finančnému majetku Suhányiová radí cenné papiere a podiely, realizovateľné cenné papiere a podiely a dlhové cenné papiere držané do doby splatnosti, pôžičky poskytnuté účtovnou jednotkou v konsolidovanom celku, dlhodobé pôžičky, umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov a pozemky, ktoré sú obstarané za účelom dlhodobého uloženia voľných peňažných prostriedkov (nie však s cieľom obchodovať s nimi, lebo v tom prípade by sa účtovali ako tovar).<sup>16</sup>

Vlastníctvo majetku je základným predpokladom rozvoja lokálneho a regionálneho sektora, pričom umožňuje vlastnú podnikateľskú činnosť samospráv, vytvára priestor pre kvalitné zabezpečenie verejných statkov, ale limituje tiež možnosti získavania úverov.<sup>17</sup> Samosprávy, ako subjekty hospodáriace s verejnými prostriedkami, v súčasnosti realizujú obstaranie majetku pomocou verejného obstarávania, s rešpektovaním pravidiel zákona č. 25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon upravuje zadávanie zákaziek na dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác, poskytnutie služieb, súťaž návrhov a správu vo verejnom obstarávaní. Jeho

<sup>15</sup> Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

<sup>16</sup> SUHÁNYIOVÁ, A. *Účtovníctvo I.: Základy podvojného účtovníctva podnikateľov*. 1. vyd. Košice: Elfa, 2007, s. 27. ISBN 978-80-8086-072-1.

<sup>17</sup> FABOZZI, F. J. a P. P. PETERSON. *Financial Management and Analysis*. 2<sup>nd</sup> ed. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2003, s. 16. ISBN 0-471-23484-2.

ciel'om je dosiahnuť hospodárnosť a efektívnosť vynakladania verejných zdrojov.<sup>18</sup>

Majetkovú pozíciu samospráv možno odvodiť z analýzy štruktúry majetku a zdrojov jeho financovania, pričom základným informačným zdrojom je súvaha. V súlade s rámcovou účtovnou osnovou pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky sa o dlhodobom majetku účtuje v účtovnej triede 0, o jednotlivých formách krátkodobého majetku v účtovných triedach 1, 2 a 3.<sup>19</sup>

Využívať majetok na výkon samosprávy je zo zákona obligatórnou prioritou. Súvisí najmä so zabezpečením čistého verejného statku a spája sa s činnosťou volených, výkonných, kontrolných, poradných, poriadkových a iných orgánov samosprávy.<sup>20</sup> Rozhodnutia o spôsobe využívania majetku by mali nadväzovať na zásady hospodárenia s majetkom VÚC, ktoré sú schvaľované v zmysle zákona č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov. Ak VÚC predá svoj majetok, príjem z predaja musí byť použitý výlučne na rozvojové, investičné programy, ktoré budú prinášať ďalšie dodatočné príjmy, aby sa nahradil úbytok predaného investičného majetku. Za najhoršiu situáciu možno považovať, ak sa príjmy z predaja majetku použijú na krytie bežných prevádzkových nákladov.<sup>21</sup>

### **Príjmy z vlastníctva majetku a z podnikateľskej činnosti**

Ako uvádza Bobáková, vyššie územné celky zabezpečujú financovanie samosprávnych kompetencií predovšetkým z daňových príjmov a príjmov z vlastného hospodárenia VÚC, ako aj z činností rozpočtových organizácií v ich pôsobnosti.<sup>22</sup>

Ako už bolo naznačené vyššie, regionálne samosprávy využívajú majetok vo svojom vlastníctve predovšetkým na zabezpečovanie čistých ve-

---

<sup>18</sup> Zákon č. 25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

<sup>19</sup> BELAJOVÁ, A. a V. PÁPCUNOVÁ. *Obecný majetok a hodnotenie účinnosti jeho využívania. Acta regionalia et environmentalica*. 2005, roč. 2, č. 1, s. 21-24. ISSN 1336-5452.

<sup>20</sup> PÁPCUNOVÁ, V. *Obecný majetok - nástroj rozvoja obcí*. 1. vyd. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta prírodných vied, 2010. 132 s. ISBN 978-80-8094-729-3.

<sup>21</sup> Zákon č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov.

<sup>22</sup> BOBÁKOVÁ, V. *Výdavky v územnej samosprávy a hospodárska recesia*. In: E. MIHALIKOVÁ a Z. HRABOVSKÁ, eds. *Ekonomické aspekty v územnej samospráve II*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy, 2012, s. 110. ISBN 978-80-7097-932-7.

rejných statkov, avšak časť majetku môžu vyčleniť aj na podnikateľskú činnosť. Formy podnikania samosprávneho kraja môžu byť rôzne, pričom podmienky sú ustanovené zákonom č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov. V zmysle tejto legislatívnej normy môže samosprávny kraj podnikateľ ako právnická osoba vo svojom mene, alebo podnikateľskú činnosť vykonáva zriadená príspevková organizácia alebo založená obchodná spoločnosť, prípadne samosprávny kraj svojím majetkom podporuje podnikateľskú činnosť iných subjektov umiestnených na jeho území.<sup>23</sup>

Právna subjektivita samosprávneho kraja, vlastníctvo majetku a možnosti s ním hospodáriť, ale aj pridelené vlastné príjmy sú považované za rozhodujúci aspekt, ktorý je determinantom vstupu samosprávneho kraja do podnikateľských aktivít.<sup>24</sup> Problematike manažmentu podnikateľských aktivít sa venujú mnohí autori, napríklad aj Beňová a Mura. Graf 1 uvádza prehľad príjmov z vlastníctva majetku a podnikania samosprávnych krajov v Slovenskej republike v rokoch 2008 až 2012.

Základným cieľom vstupu samosprávneho kraja do podnikateľských aktivít nie je dosahovanie dominantného postavenia na trhu, ale zhodnocovanie majetku a získanie doplnkových finančných zdrojov do rozpočtu, ktoré môžu byť použité pre ďalší rozvoj.

Podnikateľská činnosť samosprávneho kraja má za úlohu kompenzovať nedostatkové aktivity v regióne, ktoré nie sú predmetom záujmu podnikateľských subjektov. Prostredníctvom podnikateľskej činnosti môže samosprávny kraj do určitej miery eliminovať nezamestnanosť na svojom území, respektíve dokáže vytvárať konkurenčné prostredie pre ostatné subjekty. V konečnom dôsledku podnikateľská činnosť prispieva k zvyšovaniu ekonomickej prosperity.<sup>25</sup> Rozsah a zameranie podnikateľskej činnosti je potrebné citlivo zvážiť, pretože nie je vhodné, aby prílišná orientácia na podnikateľskú činnosť znamenala nedostatočné plnenie samosprávnych kompetencií v oblasti verejných služieb, alebo aby dochádzalo k vytlačaniu súkromného sektora z regionálnej ekonomiky.

---

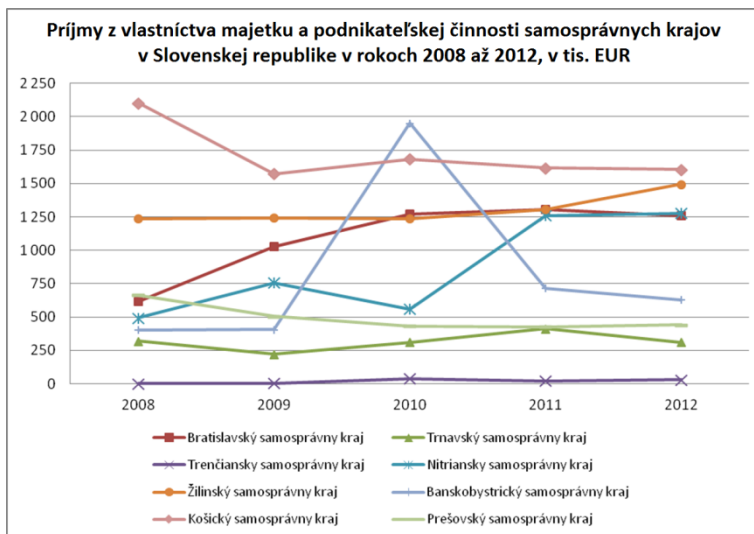
<sup>23</sup> Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov.

<sup>24</sup> ŽÁRSKA, E., E. BALÁŽOVÁ a D. KOZOVSKÝ. *Komunálna ekonomika a politika*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2007, s. 87. ISBN 978-80-225-2293-9.

<sup>25</sup> PORTER, M. E. The Economic Performance of Regions. *Regional Studies*. 2003, vol. 37, no. 6-7, s. 556. ISSN 0034-3404.



Graf 1 Príjmy z vlastníctva majetku a podnikateľskej činnosti samosprávnych krajov v Slovenskej republike v rokoch 2008 až 2012, v tis. EUR



Pramen: *Závěrečné účty Bratislavského samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.region-bsk.sk/clanok/zaverecny-ucet-bsk-241534.aspx>; *Závěrečné účty Trnavského samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <https://www.trnava-vuc.sk/sk/dokumenty-a-vyzvy>; *Závěrečné účty Trenčianskeho samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: [http://www.tsk.sk/financie/zaverecny-ucet.html?page\\_id=2691](http://www.tsk.sk/financie/zaverecny-ucet.html?page_id=2691); *Závěrečné účty Nitrianskeho samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=1586>; *Závěrečné účty Žilinského samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.regionzilina.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-financii/zaverecne-ucety/>; *Závěrečné účty Banskobystrického samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.vucbb.sk/Úrad/Oddelenia ÚraduBBSK/Oddeleniefinancií/Dokumenty/Závěrečnýúčet.aspx>; *Závěrečné účty Košického samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/financie/zaverecny-ucet/>; *Závěrečné účty Prešovského samosprávného kraja [2008 – 2012]* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/udaje/rozpocet/>.

Na účely zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov sú samosprávne kraje považované za daňovníkov (právnické osoby), ktorí nie sú založení alebo zriadení na podnikanie. Podmienky registrácie daňových subjektov sú uvedené v § 31 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finanč-

ných orgánov v znení neskorších predpisov. Právnická osoba nezaložená za účelom podnikania, ktorou je samosprávny kraj, má povinnosť požiadať o registráciu na miestne príslušnom daňovom úrade, ak získa povolenie alebo oprávnenie na podnikanie. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v § 2 definuje podnikanie ako sústavnú činnosť vykonávanú samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť na účely dosiahnutia zisku. Podnikateľskú činnosť môžu realizovať aj rozpočtové a príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja, pričom podrobnosti upravuje § 28 ods. 1 a 3 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Rozpočtová organizácia nemôže vykonávať podnikateľskú činnosť, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Rozpočtové pravidlá verejnej správy ďalej ustanovujú, že náklady na podnikateľskú činnosť musia byť kryté výnosmi z nej. Rozdiel medzi výnosmi a nákladmi po zdanení zostáva v plnom rozsahu ako doplnkový zdroj ďalšieho rozvoja a skvalitňovania činnosti.<sup>26</sup>

Vyššie uvedené legislatívne úpravy umožňujú samosprávnemu kraju zakladať rôzne organizačné formy podnikania. Môže ísť o akciové spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, respektíve môžu byť zriadené rozpočtové alebo príspevkové organizácie. Podnikateľská činnosť mu umožňuje vstupovať do spolupráce aj s inými krajinami, prípadne subjektmi súkromného sektora pri riešení takých rozvojových programov, ktoré z vlastných zdrojov nedokáže realizovať (napríklad tzv. PPP projekty).

Postavenie a činnosť samospráv závisí od objemu a štruktúry príjmov. Práve štruktúra príjmov samospráv odzrkadľuje nielen ich finančnú samostatnosť, ale i závislosť na štátnom rozpočte a jej daňovú politiku. Nosným zdrojom financií samospráv sú práve daňové príjmy, ktoré si samosprávy samé stanovujú a spravujú. Zaujímavé sú preto nielen z pohľadu ich objemu, ale aj druhu a výšky. Finančná samostatnosť, respektíve samostatnosť rozpočtov územných samospráv je jednou z priorít procesu fiškálnej decentralizácie, pričom práve ona tvorí predpoklad efektívnejšieho poskytovania verejných statkov na regionálnej i miestnej

---

<sup>26</sup> Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov; Zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov; Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov; a Zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

úrovni. Hodnotenie procesu fiškálnej decentralizácie sleduje nielen príjmovú, ale aj výdavkovú časť rozpočtu územnej samosprávy.

Príspevok na základe dostupných údajov záverečných účtov a súvah jednotlivých územných samospráv z rokov 2008 až 2012 sleduje schopnosť samospráv kryť ich výdavky vlastnými príjmami, a to prostredníctvom ukazovateľa miery samofinancovania. Zároveň je pozornosť smerovaná na aktivitu samospráv v oblasti získavania doplnkových príjmov z vlastníctva majetku a podnikania a na závislosť týchto príjmov na objeme majetku. V rámci spracovávaných údajov bol vyčíslený vzťah celkových aktív a neobežného majetku, ktorý je jednou z najčastejšie používaných foriem majetku pri podnikateľskej činnosti. V snahe posúdiť vplyv hodnoty majetku samosprávnych krajov Slovenskej republiky sa sledujú vzťahy medzi jednotlivými ukazovateľmi v absolútnom i relatívnom vyjadrení. Pre overenie očakávaných vzájomných vzťahov bola použitá matica Pearsonových korelačných koeficientov, pričom štatistická významnosť odhadov korelačných koeficientov bola testovaná parametrickým Studentovým t-testom na hladine významnosti 0,05.

Detailnejší pohľad je venovaný vzájomným vzťahom medzi mierou samofinancovania ôsmich samosprávnych krajov Slovenskej republiky a mierou krytia ich majetku vlastnými zdrojmi. Z hľadiska rozvoja územných samospráv je pozitívne, ak miera samofinancovania nadobúda hodnoty vyššie ako 1 (respektíve viac ako 100 %). Územné samosprávy sú schopné kryť svoje bežné výdavky vlastnými príjmami, a tie im zároveň umožňujú okrem vyfinancovania ich vlastných potrieb financovať aj rôzne rozvojové aktivity, ktoré by im mohli v budúcnosti priniesť ďalšie príjmy. Z dosiahnutých výsledkov je ale zrejmé, že sledované samosprávne kraje Slovenskej republiky v rokoch 2008 až 2012 dokázali vykryť svoje bežné výdavky len na úrovni 50 až 69 %, pričom najlepšie výsledky boli zaznamenané v sledovanom období v prípade Bratislavského, Trnavského a Nitrianskeho samosprávneho kraja. Z uvedených hodnôt vyplýva, že zvyšnú časť bežných výdavkov bolo potrebné kryť z cudzích zdrojov, najčastejšie dotáciami zo štátneho rozpočtu. Vzhľadom k neschopnosti slovenských samosprávnych krajov financovať ich bežné činnosti, pozornosť sme zamerali na sledovanie vzťahu medzi ich schopnosťou pokryť svoju činnosť vlastnými zdrojmi príjmov a krytím majetku ich vlastnými zdrojmi.

Miera samofinancovania môže byť podmienená práve krytím majetku samospráv ich vlastným majetkom (t.j. podielom vlastného kapitálu

na celkových aktívach). I napriek vysokým hodnotám Pearsonových koeficientov v prípade Banskobystrického, Prešovského a Košického kraja je z Tabuľky 1 zrejماً štatisticky nevýznamná korelácia medzi mierou samofinancovania samosprávy a mierou krytia majetku vlastnými zdrojmi. Vzájomná väzba medzi sledovanými ukazovateľmi sa nepotvrdila.

Tabuľka 1 Korelačná matica vzájomných vzťahov

Korelačná matica vzájomných vzťahov					
Samosprávny kraj SR		MS VÚC a MKM VZ	Podiel NOM/CA a príjmy z VM a PČ	MS VÚC a príjmy z VM a PČ	NOM a príjmy z VM a PČ
Bratislavský samosprávny kraj	r	-0,419	0,983	0,460	0,971
	p	0,482 9	0,002 8**	0,435 1	0,005 9**
Trnavský samosprávny kraj	r	0,123	0,088	0,354	0,382
	p	0,843 2	0,887 8	0,558 4	0,526 1
Trenčiansky samosprávny kraj	r	0,250	-0,060	-0,704	0,638
	p	0,685 3	0,923 7	0,184 8	0,247 2
Nitriansky samosprávny kraj	r	-0,766	-0,422	0,647	0,848
	p	0,182 5	0,431 2	0,238 4	0,107 1
Žilinský samosprávny kraj	r	0,173	-0,647	0,444	0,606
	p	0,781 2	0,278 7	0,454 2	0,237 7
Banskobystrický samosprávny kraj	r	0,850	-0,083	-0,400	0,293
	p	0,094 0	0,895 0	0,504 6	0,632 2
Košický samosprávny kraj	r	0,527	0,315	0,302	-0,277
	p	0,361 4	0,606 2	0,620 6	0,652 8
Prešovský samosprávny kraj	r	0,676	0,906	0,833	-0,091
	p	0,210 7	0,451 7	0,080 7	0,451 7

Prameň: *Záverečné účty Bratislavského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.region-bsk.sk/clanok/zaverecny-ucet-bsk-241534.aspx>; *Záverečné účty Trnavského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <https://www.trnava-vuc.sk/sk/dokumenty-a-vyzvy>; *Záverečné účty Trenčianskeho samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: [http://www.tsk.sk/financie/zaverecny-ucet.html?page\\_id=2691](http://www.tsk.sk/financie/zaverecny-ucet.html?page_id=2691); *Záverečné účty Nitrianskeho samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=1586>; *Záverečné účty Žilinského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.regionzilina.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-financii/zaverecny-ucet/>; *Záverečné účty Banskobystrického samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.vucbb.sk/Úrad/Oddelenia>

ÚraduBBSK/Oddeleniefinancií/Dokumenty/Záverečnýúčet.aspx; *Záverečné účty Košického samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/financie/zaverecny-ucet/>; *Záverečné účty Prešovského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/udaje/rozpocet/>; a vlastné spracovanie. Poznámka: *MS VÚC a MKM VZ* – miera samofinancovania VÚC a miera krytia majetku vlastnými zdrojmi, *Podiel NOM/CA a príjmy z VM a PČ* – podiel neobežného majetku na celkových aktívach a príjmy z vlastníctva majetku a podnikateľskej činnosti, *MS VÚC a príjmy z VM a PČ* – miera samofinancovania VÚC a príjmy z vlastníctva majetku a podnikateľskej činnosti, *NOM a príjmy z VM a PČ* – neobežný majetok a príjmy z vlastníctva majetku a podnikateľskej činnosti.

Keďže miera samofinancovania jednotlivých samosprávnych krajov Slovenskej republiky svedčí o tom, že samosprávne kraje si nedokážu financovať vlastné potreby, je zjavné, že sú nútené k závislosti na štátnom rozpočte, respektíve na iných finančných zdrojoch. Jednou z možností, ako získať doplnkové zdroje na výkon svojich obligatórnych i fakultatívnych kompetencií, je aj príjem z vlastníctva majetku a podnikania.

Nasledujúca časť príspevku sa zameriava na sledovanie vzťahu medzi podielom neobežného majetku na celkových aktívach ôsmich samosprávnych krajov Slovenskej republiky a ich príjmami z vlastníctva majetku a podnikania. Táto činnosť je však z pohľadu samosprávnych krajov dobrovoľná a závisí od konkrétneho samosprávneho kraja, či sa na takýto spôsob získavania dodatočných zdrojov podujme. Pozornosť sa preto venovala vzťahu medzi príjmami z vlastníctva majetku samosprávnych krajov Slovenskej republiky a premennými, pri ktorých sa predpokladá vzájomná väzba. Overovaný bol preto vzťah medzi získavaním doplnkových príjmov práve spomínaným spôsobom a objemom neobežného majetku, ako aj jeho podielom na celkových aktívach a mierou samofinancovania samosprávnych krajov. Z Tabuľky 1 je, s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja, podobne, ako v prípade predchádzajúceho vzťahu, zjavná nepotvrdená štatistická závislosť medzi sledovanými finančnými ukazovateľmi. V súvislosti s dosahovanými hodnotami Pearsonových koeficientov je však nutné pripomenúť, že aj v tomto prípade dosahovali niektoré samosprávne kraje vysoké hodnoty, tie však neboli štatisticky významné. Je zreteľné, že medzi výškou neobežného majetku Bratislavského samosprávneho kraja a príjmami z vlastníctva majetku a podnikania bola v sledovanom období silná pozitívna, štatisticky významná korelácia, čo potvrdzuje aj hodnota  $p < \alpha$ . Na základe výsledkov je teda možné predpokladať, že s rastom objemu neobežného majetku (teda aj jeho podielu na celkových aktívach samosprávneho kraja) bude rásť aj hodnota

doplňkových príjmov plynúcich z jeho vlastníctva, ako aj z podnikateľskej činnosti. Bratislavský samosprávny kraj mohol financovať výkon kompetencií z finančných zdrojov získaných využívaním svojho neobežného majetku. Príjem z vlastníctva majetku Bratislavského samosprávneho kraja dosahoval, s výnimkou roku 2008, v sledovanom období v porovnaní s ostatnými samosprávnymi krajinami Slovenskej republiky vysoké hodnoty. V roku 2009 takouto formou získal zdroje vo výške 1 029 tis. EUR, ktoré v roku 2011 dosiahli úroveň 1 306 tis. EUR, no v roku 2012 už zaznamenali mierny pokles (1 259 tis. EUR). Hodnota jeho neobežného majetku však v čase rástla (110 829 tis. EUR až 227 137 tis. EUR), čo vytváralo predpoklad na využitie daného majetku pri financovaní nielen vlastných, ale aj rozvojových aktivít.<sup>27</sup>

Tabuľka 2 Štatisticky významné vzájomné vzťahy medzi vybranými ukazovateľmi

Štatisticky významné vzájomné vzťahy medzi vybranými ukazovateľmi							
Samosprávny kraj SR		NOM a príjmy z VM a PČ	Podiel NOM/CA a príjmy z VM a PČ	MKM VZ a NOM	MKM VZ a podiel NOM/CA	MS VÚC a NOM	MKM VZ a príjmy z VM a PČ
Bratislavský samosprávny kraj	r	0,971	0,983	-	-	-	-
	p	0,005 9**	0,002 8**	-	-	-	-
Trnavský samosprávny kraj	r	-	-	-0,931	0,970	-	-
	p	-	-	0,021 4	0,006 1**	-	-
Žilinský samosprávny kraj	r	-	-	-0,947	-	-	-
	p	-	-	0,014 4	-	-	-
Banskobystrický samosprávny kraj	r	-	-	-	-	-0,974	-
	p	-	-	-	-	0,005 0**	-
Prešovský samosprávny kraj	r	-	-	-	-	-	0,906
	p	-	-	-	-	-	0,034 2

Prameň: *Záverečné účty Bratislavského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.region-bsk.sk/clanok/zaverecny-ucet-bsk-241534.aspx>; *Záverečné účty Trnavského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <https://www.trnava-vuc.sk/sk/dokumenty-a-vyzvy>; *Záverečné účty Žilinského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.regionzilina.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-financii/zaverecne-ucty/>; *Záverečné účty Banskobystrického samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-

<sup>27</sup> SEDLÁKOVÁ, S. a Z. VALOVSKÁ. Property and Its Use within Business Activities of Regional Self-Government Authorities in Slovakia. *Przedsiębiorstwo & Finanse*. 2014, vol. 4, no. 4, s. 37-38. ISSN 2084-1361.

02-09]. Dostupné na: <http://www.vucbb.sk/Úrad/OddeleniaÚraduBBSK/Oddeľniefinancií/Dokumenty/Záverečnýúčet.aspx>; *Záverečné účty Prešovského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/udaje/rozpocet/>; a vlastné spracovanie. Poznámka: *NOM a príjmy z VM a PČ* – neobežný majetok a príjmy z vlastníctva majetku a podnikateľskej činnosti, *Podiel NOM/CA a príjmy z VM a PČ* – podiel neobežného majetku na celkových aktívach a príjmy z vlastníctva majetku a podnikateľskej činnosti, *MKM VZ a NOM* – miera krytia majetku VÚC a neobežný majetok, *MKM VZ a podiel NOM/CA* – miera krytia majetku VÚC a podiel neobežného majetku na celkových aktívach, *MS VÚC a NOM* – miera samofinancovania VÚC a neobežný majetok, *MKM VZ a príjmy z VM a PČ* – miera krytia majetku VÚC a príjmy z vlastníctva majetku a podnikateľskej činnosti.

V snahe skúmať, čo môže viesť samosprávne kraje k ich aktivite získať ďalšie príjmy na svoju činnosť a zabezpečovanie verejných statkov, sa pozornosť sústredila na analýzu ďalších vzťahov medzi majetkovými a finančnými ukazovateľmi slovenských samosprávnych krajov. Pre prehľadnosť prezentovania výsledkov sú v Tabuľke 2 uvedené samosprávne kraje Slovenskej republiky, ktoré boli v sledovanom období charakteristické pozitívnym vzťahom medzi vybranými ukazovateľmi stavu majetku, ako aj ukazovateľmi ich finančnej situácie.

Prezentované sú už len vzájomné ukazovatele, pri ktorých bola potvrdená štatisticky významná korelácia (či už pozitívna, alebo negatívna). Na základe výsledkov hodnôt Pearsonových koeficientov a úrovne ich významnosti sa v prípade Trenčianskeho, Nitrianskeho a Košického samosprávneho kraja nepotvrdili štatisticky významné vzájomné väzby medzi sledovanými ukazovateľmi. Napriek vysokým hodnotám korelačných koeficientov nie sú hodnoty Pearsonových koeficientov spomínaných samosprávnych krajov prezentované, a to práve z dôvodu ich štatisticky nepreukázanej významnosti na hladine významnosti  $\alpha$ .

V prípade Bratislavského samosprávneho kraja už boli pozitívne vzťahy, ako aj ich štatistická významnosť prezentované. Výrazne silná závislosť sa potvrdila tiež v prípade Trnavského a Banskobystrického samosprávneho kraja. S rastom podielu neobežného majetku na aktívach Trnavského samosprávneho kraja rástla aj miera krytia majetku vlastnými zdrojmi. Neobežný majetok v sledovanom období, s výnimkou miernych poklesov, rástol (92 938 tis. EUR až 100 664 tis. EUR). Keďže miera krytia majetku vlastnými zdrojmi daného samosprávneho kraja v čase výrazne klesala, čo potvrdil aj pokles z hodnoty 67,03 % v roku 2008 na úroveň 30,35 % v roku 2012, bolo nutné sledovať vývoj jeho celkových aktív, ako aj vlastných zdrojov krytia. Výsledky analýzy vývoja oboch ukazovateľov potvrdili, že pokles miery krytia majetku vlastnými

zdrojmi bol v tomto prípade spôsobený nárastom celkových aktív Trnavského samosprávneho kraja (134 182 tis. EUR v roku 2008 až 187 372 tis. EUR v roku 2012). Ako už bolo uvedené vyššie, finančná závislosť samosprávnych krajov závisí od miery ich samofinancovania. Pre Žilinský samosprávny kraj bolo charakteristické, že s rastom objemu jeho neobežného majetku narastala aj miera jeho finančnej samostatnosti, a naopak. Uvedenú skutočnosť by sme mohli s opatrnosťou interpretovať napríklad tak, že s poklesom neobežného majetku rástli príjmy samosprávneho kraja (daňového, či nedaňového charakteru). Keďže v prípade tohto kraja nebola potvrdená závislosť medzi príjmami z vlastníctva majetku a podnikania a neobežným majetkom, bolo možné predpokladať, že rast sa prejaví v oblasti daňových príjmov, respektíve v skupine ostatných nedaňových príjmov. Podobne, ako pri Trnavskom kraji, aj pri Žilinskom kraji sa potvrdil vzájomný vzťah medzi mierou krytia majetku vlastnými zdrojmi a objemom neobežného majetku kraja. Keďže miera krytia majetku vlastnými zdrojmi v čase klesala (pokles z 36,16 % v roku 2008 na 28,08 % v roku 2012), pričom však celkové aktíva v sledovanom období rástli (373 343 tis. EUR v roku 2008 až 439 408 tis. EUR v roku 2012), je možné predpokladať, že nárast aktív Žilinského samosprávneho kraja mohol byť spôsobený ich získaním z iných zdrojov. Posledným krajom s výrazne silným a štatisticky významným vzťahom medzi sledovanými ukazovateľmi bol Prešovský samosprávny kraj. Tento samosprávny kraj sa v rokoch 2008 až 2012 vyznačoval tým, že práve príjmy z podnikateľskej činnosti či vlastníctva majetku mu umožňovali zvyšovať mieru krytia majetku vlastnými zdrojmi, respektíve naopak.<sup>28</sup>

## Záver

Vlastníctvo majetku je základným predpokladom rozvoja regionálneho sektora, pričom vytvára priestor pre kvalitné zabezpečenie verejných statkov, no zároveň umožňuje vlastnú podnikateľskú činnosť samosprávnych krajov. Cieľom podnikateľskej činnosti v tomto prípade nie je dosahovanie dominantného postavenia na trhu, ale zhodnocovanie majetku takým spôsobom, aby boli získané do rozpočtu doplnkové finančné zdroje, ktoré môžu byť použité pre ďalší rozvoj samosprávneho kraja. Majetkovú pozíciu samosprávnych krajov možno odvodiť nielen z analýzy štruktúry ich majetku a zdrojov financovania, ale aj zo vzájomných

---

<sup>28</sup> SEDLÁKOVÁ, S. a Z. VALOVSKÁ. Property and Its Use within Business Activities of Regional Self-Government Authorities in Slovakia. *Przedsiębiorstwo & Finanse*. 2014, vol. 4, no. 4, s. 39-40. ISSN 2084-1361.



vzťahov medzi mierou samofinancovania, ktorá vyjadruje schopnosť krytia bežných výdavkov vlastnými príjmami, a mierou krytia majetku vlastnými zdrojmi. Miera samofinancovania jednotlivých samosprávnych krajov Slovenskej republiky svedčí o tom, že samosprávne kraje si nedokážu financovať vlastné potreby a sú závislé na dotáciách zo štátneho rozpočtu, respektíve na iných finančných zdrojoch, a preto by mali svoje aktivity viac zameriavať na získavanie doplnkových príjmov, medzi ktoré patria aj príjmy z vlastníctva majetku či príjmy z podnikania. Z výsledkov uvedeného výskumu vyplynulo, že s rastom objemu neobežného majetku (teda aj jeho podielu na celkových aktívach samosprávneho kraja) rástla aj hodnota príjmov plynúcich z jeho vlastníctva. V rámci jednotlivých samosprávnych krajov sa však majetok nevyužíva na podnikanie v rovnakom rozsahu, a preto práve tu vidíme možnosti na zlepšenie.

### Zoznam bibliografických odkazov

- BELAJOVÁ, A. a V. PAPCUNOVÁ. Obecný majetok a hodnotenie účinnosti jeho využívania. *Acta regionalia et environmentalica*. 2005, roč. 2, č. 1, s. 21-24. ISSN 1336-5452.
- BOBÁKOVÁ, V. Výdavky v územnej samosprávy a hospodárska recesia. In: E. MIHALIKOVÁ a Z. HRABOVSKÁ, eds. *Ekonomické aspekty v územnej samospráve II*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy, 2012, s. 108-112. ISBN 978-80-7097-932-7.
- FABIANOVÁ, K. Fiškálna kapacita samosprávnych krajov na Slovensku. In: C. PILCH, ed. *Fin Star Net 2011* [CD-ROM]. 1. vyd. Bratislava: Fin Star, 2011, s. 1-8. ISBN 978-80-970244-4-4.
- FABOZZI, F. J. a P. P. PETERSON. *Financial Management and Analysis*. 2<sup>nd</sup> ed. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2003. 1024 s. ISBN 0-471-23484-2.
- HRABOVSKÁ, Z. Možnosti využitia benchmarkingu pri hodnotení výkonnosti v samospráve. *Aplikácie informačných technológií*. 2013, roč. 2, č. 3, s. 50-60. ISSN 1338-6468.
- International Accounting Standards Committee*. London: IASC, 2000.
- MACHAJOVÁ, J. et al. *Všeobecné správne právo*. 3. aktualiz. vyd. Bratislava; Žilina: Bratislavská vysoká škola práva; Poradca podnikateľa, 2009. 512 s. ISBN 978-80-89363-36-0.

- OATES, W. E. Fiscal Decentralization and Economic Development. *National Tax Journal*. 1993, vol. 46, no. 2, s. 237-243. ISSN 0028-0283.
- PALÚŠ, I., M. JESENKO a A. KRUNKOVÁ. *Obec ako základ územnej samosprávy*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy, 2010. 218 s. ISBN 978-80-8129-003-9.
- PAPCUNOVÁ, V. *Obecný majetok – nástroj rozvoja obcí*. 1. vyd. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta prírodných vied, 2010. 132 s. ISBN 978-80-8094-729-3.
- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
- PORTER, M. E. The Economic Performance of Regions. *Regional Studies*. 2003, vol. 37, no. 6-7, s. 549-578. ISSN 0034-3404.
- RUČINSKÁ, S. a J. KNEŽOVÁ. Regionálna samospráva v Slovenskej republike pod vplyvom vonkajších a vnútorných zmien. *Regionální disparity* [online]. 2010, č. 7, s. 83-94 [cit. 2015-02-09]. ISSN 1802-9450. Dostupné na: [http://disparity.idealnihosting.cz/dokumenty2/RD\\_1007.pdf](http://disparity.idealnihosting.cz/dokumenty2/RD_1007.pdf).
- SEDLÁKOVÁ, S. a Z. VALOVSKÁ. Property and Its Use within Business Activities of Regional Self-Government Authorities in Slovakia. *Przedsiębiorstwo & Finanse*. 2014, vol. 4, no. 4, s. 31-42. ISSN 2084-1361.
- SOTOLÁŘ, J. *Zákon o majetku obcí: Podrobný komentár s judikatúrou*. 1. vyd. Košice: SOTAC, 2010. 207 s. ISBN 978-80-89446-04-9.
- SUHÁNYIOVÁ, A. *Účtovníctvo I.: Základy podvojného účtovníctva podniku-tele'ov*. 1. vyd. Košice: Elfa, 2007. 121 s. ISBN 978-80-8086-072-1.
- ŠVANTNEROVÁ, Ľ. a R. KOŽIAK. *Teoreticko-metodologické aspekty skúmania municipálneho majetku*. 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická fakulta, 2005. 122 s. ISBN 80-8083-108-4.
- TOTH, P. *Vybrané problémy municipálního managementu* [online]. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta, 2011. 112 s. [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: [http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/REG901\\_vybr.problemy-munic-managementu.pdf](http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/REG901_vybr.problemy-munic-managementu.pdf).

*Zákon č. 25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*

*Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.*

*Záverečné účty Banskobystrického samosprávneho kraja [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.vucbb.sk/Úrad/OddeleniaÚraduBBSK/Oddeleniefinancií/Dokumenty/Záverčnýúčet.aspx>.*

*Záverečné účty Bratislavského samosprávneho kraja [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.region-bsk.sk/clanok/zaverecny-ucet-bsk-241534.aspx>.*

*Záverečné účty Košického samosprávneho kraja [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://web.vucke.sk/sk/urad-na-tabula/financie/zaverecny-ucet/>.*

*Záverečné účty Nitrianskeho samosprávneho kraja [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=1586>.*

*Záverečné účty Prešovského samosprávneho kraja [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/udaje/rozpocet/>.*

*Záverečné účty Trenčianskeho samosprávneho kraja [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: [http://www.tsk.sk/financie/zaverecny-ucet.html?page\\_id=2691](http://www.tsk.sk/financie/zaverecny-ucet.html?page_id=2691).*

*Záverečné účty Trnavského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <https://www.trnava-vuc.sk/sk/dokumenty-a-vyzvy>.

*Záverečné účty Žilinského samosprávneho kraja* [2008 – 2012] [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné na: <http://www.regionzilina.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-financii/zaverecne-ucty/>.

ŽÁRSKA, E., E. BALÁŽOVÁ a D. KOZOVSKÝ. *Komunálna ekonomika a politika*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2007. 192 s. ISBN 978-80-225-2293-9.

Ing. Slávka Sedláková, PhD.

Fakulta verejnej správy  
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach  
Popradská 66  
041 32 Košice  
Slovenská republika  
[slavka.sedlakova@upjs.sk](mailto:slavka.sedlakova@upjs.sk)

Ing. Zlata Val'ovská, PhD.

Fakulta verejnej správy  
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach  
Popradská 66  
041 32 Košice  
Slovenská republika  
[zlata.valovska@upjs.sk](mailto:zlata.valovska@upjs.sk)